34050 Benoeming Nationale ombudsman

Nr. 5 BRIEF VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 24 september 2026

In haar vergadering van 10 september 2026 heeft de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken besloten uit haar midden een Benoemingscommissie samen te stellen teneinde te voorzien in een voordracht voor de functie van Nationale ombudsman.

De Benoemingscommissie heeft in de vergadering van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken van 24 september 2026 een concept-profielschets en concept-advertentietekst voorgelegd, waarna deze zijn vastgesteld.
In voorbereiding op de voorlegging zijn de Commissie van Aanbeveling Nationale ombudsman (CANO) en het Bureau Nationale ombudsman in de gelegenheid gesteld commentaar te geven op beide teksten.

De commissie verzoekt u de profielschets en de advertentietekst ter goedkeuring aan de Kamer voor te leggen.

De voorzitter van de commissie,
Kisteman

De griffier van de commissie,
Honsbeek

Profiel voor een Nationale ombudsman

1. Inhoud van de taak

De Nationale ombudsman is als Hoog College van Staat een belangrijke en onafhankelijke schakel tussen het burgerperspectief en de overheid in Europees Nederland en Caribisch Nederland. Iedere burger kan zich (op grond van de Algemene wet bestuursrecht art. 9:18) met een klacht over het gedrag van een bestuursorgaan richten tot de Nationale ombudsman. De Nationale ombudsman onderzoekt of de overheid zich behoorlijk heeft gedragen, doet aanbevelingen, helpt burgers op weg en bekijkt of een probleem opgelost kan worden door het bestuursorgaan of de verantwoordelijk bewindspersoon aan te spreken.

Daarbij zet de Nationale ombudsman zich in voor het verbeteren van de kwaliteit van klachtbehandeling door overheden en stimuleert hij dat de overheid leert van klachten en signalen van burgers.

De Nationale ombudsman, benoemd door de Tweede Kamer, maakt structurele knelpunten zichtbaar waar burgers bij de uitvoering van beleid en wetgeving tegenaan lopen en werkt aan het wegnemen daarvan. Dit gebeurt via onderzoek uit eigen beweging en signalen en adviezen afgeven, waarbij de behoorlijkheid van het overheidshandelen centraal staat. Als gesprekspartner en adviseur van het parlement, onder meer via de jaarlijkse aanbieding van het jaarverslag aan de Tweede Kamer, ondersteunt de Nationale ombudsman met aanbevelingen ter verbetering van de dienstverlening door bestuursorganen de wetgevende en controlerende functies van beide Kamers. De Nationale ombudsman is tevens Veteranenombudsman en behandelt in die hoedanigheid klachten van veteranen, militaire oorlogs- en dienstslachtoffers en hun relaties over overheidsinstanties en over niet-overheidsinstanties die een taak uitoefenen voor deze groep, en adviseert daarover regering en parlement.

Binnen het instituut van de Nationale ombudsman functioneren een of meer substituut-ombudsmannen, van wie de Kinderombudsman er in ieder geval een is. De Nationale ombudsman draagt de eindverantwoordelijkheid voor het instituut en het bureau van de Nationale ombudsman van ruim 250 medewerkers. Het bureau staat onder leiding van een algemeen directeur.

2. Algemene eisen

2.1. Uitgesproken motivatie voor de inhoud van het werk van de Nationale ombudsman als voorziening ter bescherming van de belangen van de burger ten opzichte van de overheid in een democratische rechtsstaat.
2.2. Grote aantoonbare belangstelling voor de verhouding tussen burger en overheid. Goed inlevingsvermogen in de problemen die burgers kunnen ondervinden in hun contacten met de overheid en in staat om gesprekspartner te zijn voor burgers in een kwetsbare positie. Ook besef van de omstandigheden waarin overheden hun werk moeten doen. Doordrongen van de notie dat de verhouding tussen burger en overheid zowel een juridische als een sociale dimensie heeft.
2.3. De onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de Nationale ombudsman moeten zijn gewaarborgd; eerder vervulde functies mogen daaraan niet in de weg staan.
2.4. Een veelzijdige ervaring, zowel in de juridische sfeer als in verschillende geledingen in het openbaar bestuur, is gewenst. Uitstekende kwalificaties en erkende reputatie op juridisch en bestuurlijk gebied strekken tot aanbeveling. Aantoonbare belangstelling voor de ontwikkeling van het recht en van het bestuursrecht in het bijzonder.
2.5. De Nationale ombudsman is een boegbeeld dat maatschappelijke ontwikkelingen signaleert en onderwerpen die raken aan de relatie tussen burger en overheid actief op de publieke en bestuurlijke agenda weet te zetten. Van een ombudsman wordt verwacht dat deze een brede maatschappelijke ervaring en betrokkenheid heeft en bekend is met wat op de verschillende overheidsniveaus leeft.
2.6. Beschikkend over een natuurlijk gezag. Inzicht in de factoren die dit gezag bepalen, waartoe in elk geval de kwaliteit, de effectiviteit en de behandelingssnelheid van het werk moeten worden gerekend. Besef van de mogelijkheden en de beperkingen van de rol van de Nationale ombudsman in het bestuurlijke en politieke krachtenveld.
2.7. De Nationale ombudsman moet in staat zijn om algemene tekortkomingen in het overheidshandelen ten aanzien van burgers vast te stellen, de oorzaken daarvan te duiden en bij te dragen aan mogelijke oplossingen.

3. Specifieke eisen

3.1. Inspirerend, integer, onafhankelijk, onpartijdig, aanspreekbaar en voor burgers toegankelijk. Beschikt over groot inlevingsvermogen en zelfreflectie.
3.2. Op ervaring gebaseerde besluitvaardigheid en productiviteit.
3.3. Groot analytisch vermogen; in staat tot het leggen van verbanden. Evenwichtigheid in oordeelsvorming. Vermogen tot overtuigen. Goed oog voor de eis van zorgvuldigheid voor het werk van de Nationale

ombudsman. Beschikkend over durf en vasthoudendheid. Bestand tegen hoge werkdruk.
3.4. Visie op de rol en functie van de Nationale ombudsman in een toekomstig perspectief; tactisch, pragmatisch en oplossingsgericht. Begrijpt hoe technologische, maatschappelijke en (geo)politieke ontwikkelingen doorwerken op en voor burgers, de rechtsstaat en het ambt van de ombudsman. Kan hierop anticiperen en is in staat de organisatie op een passende manier verder te ontwikkelen.
3.5. In verband met de verantwoordelijkheid voor Caribisch Nederland moet de ombudsman oog hebben voor en betrokken zijn bij de maatschappelijke vraagstukken in Caribisch Nederland. Zichtbaar en nabij in Caribisch Nederland en bereid tot regelmatige aanwezigheid.
3.6. Affiniteit met veteranen en defensie gezien de specifieke rol als Veteranenombudsman.
3.7. Vermogen en bereidheid om met eerbiediging van de af te spreken taakverdeling, op basis van collegialiteit, samen te werken met de substituut-ombudsman(nen).
3.8. Vermogen om de medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman te inspireren, te stimuleren en met hen samen te werken.
3.9. Weet complexe maatschappelijke en bestuurlijke vraagstukken begrijpelijk te maken voor uiteenlopende doelgroepen zoals burgers en bestuurlijke partners en weet mensen te inspireren, samen te brengen en in beweging te krijgen. Beschikt over uitstekende mondelinge en schriftelijke communicatievaardigheden. Is een overtuigend en toegankelijk boegbeeld van het instituut en weet via media en het publieke debat de maatschappelijke betekenis van de Nationale ombudsman zichtbaar te maken.
3.10. Vermogen om de belangen van het instituut Nationale ombudsman doeltreffend te behartigen, in contacten met de politiek en het bestuur. Vaardigheid om, op basis van de internationaal verworven positie, actief, initiërend en gezaghebbend deel te nemen aan internationale bijeenkomsten ter bevordering van behoorlijk bestuurlijk handelen van overheden.

Advertentietekst Nationale ombudsman

De Tweede Kamer der Staten-Generaal is op zoek naar een Nationale ombudsman

Algemene informatie

De Nationale ombudsman is er voor burgers als het misgaat tussen hen en de overheid. De Nationale ombudsman vindt dat het perspectief van burgers centraal moet staan in alles wat de overheid doet. De ombudsman komt op voor de belangen van burgers en helpt de overheid om haar dienstverlening te verbeteren.

De Nationale ombudsman helpt burgers door hen de weg te wijzen naar het juiste loket, advies te geven en (klacht)onderzoek te doen. Daarnaast daagt de Nationale ombudsman overheden uit anders naar hun werk en dienstverlening te kijken en na te denken over hoe het beter kan. Dat doet de ombudsman door het handelen van de overheid te toetsen aan behoorlijkheid. De behoorlijkheidsvereisten vormen daarbij het kompas: aan de hand daarvan beoordeelt de Nationale ombudsman klachten en geeft overheidsorganisaties concrete aanbevelingen om hun dienstverlening te verbeteren.

De Nationale ombudsman wordt ondersteund door en is verantwoordelijk voor een bureau met ruim 250 medewerkers. De dagelijkse aansturing van het bureau delegeert de ombudsman aan een algemeen directeur. De medewerkers zetten zich in voor de Nationale ombudsman, Kinderombudsman en Veteranenombudsman. Zij dragen bij aan een goed functionerende samenleving waarin burgers, kinderen en veteranen zich gehoord, gezien en begrepen voelen. Voor de Nationale ombudsman zetten zij zich in om problemen tussen burgers en overheid op te lossen én te voorkomen, onder andere door informatie te geven, klachten te behandelen, klachtonderzoek en aanbevelingen te doen, problemen te agenderen en kennis te delen met organisaties. De Nationale ombudsman vraagt ook regelmatig op eigen initiatief aandacht voor structurele problemen, met onderzoeken en brieven aan het kabinet en de Tweede Kamer.

Alle burgers op Nederlands grondgebied, ook in het Caribisch deel van Nederland, kunnen zich wenden tot de Nationale ombudsman. Sinds 2014 is de Nationale ombudsman ook de Veteranenombudsman. In die rol zet hij zich ervoor in dat veteranen de juiste zorg, erkenning en waardering krijgen.

De Tweede Kamer vraagt

- Grote aantoonbare belangstelling voor de verhouding tussen burger en overheid. Goed inlevingsvermogen in de problemen die burgers kunnen ondervinden in hun contacten met de overheid en in staat om gesprekspartner te zijn voor burgers in een kwetsbare positie. Ook besef van de omstandigheden waarin overheden hun werk moeten doen. Doordrongen van de notie dat de verhouding tussen burger en overheid zowel een juridische als een sociale dimensie heeft.
- Een veelzijdige ervaring, zowel in de juridische sfeer als in verschillende geledingen in het openbaar bestuur, is een pre. Uitstekende kwalificaties en erkende reputatie op juridisch en bestuurlijk gebied strekken tot aanbeveling. Aantoonbare belangstelling voor de ontwikkeling van het recht en van het bestuursrecht in het bijzonder.
- De Nationale ombudsman is een boegbeeld dat maatschappelijke ontwikkelingen signaleert en onderwerpen die raken aan de relatie tussen burger en overheid actief op de publieke en bestuurlijke agenda weet te zetten. Verwacht wordt een brede maatschappelijke ervaring en betrokkenheid bij wat op de verschillende overheidsniveaus leeft.
- De Nationale ombudsman moet in staat zijn om algemene tekortkomingen in het overheidshandelen ten aanzien van burgers vast te stellen, de oorzaken daarvan te duiden en bij te dragen aan mogelijke oplossingen.
- De Nationale ombudsman moet oog hebben voor Caribisch Nederland en de maatschappelijke vraagstukken in Caribisch Nederland. Onderdeel daarvan is zichtbaar zijn voor de inwoners van Caribisch Nederland en bereidheid tot regelmatige aanwezigheid aldaar.
- De onafhankelijkheid en onpartijdigheid van de Nationale ombudsman moeten zijn gewaarborgd; eerder vervulde functies mogen daaraan niet in de weg staan.

Procedure

De selectiegesprekken zullen worden gehouden door de Commissie van Aanbeveling Nationale ombudsman (CANO), samengesteld uit de vice-president van de Raad van State, de president van de Hoge Raad der Nederlanden en de president van de Algemene Rekenkamer. De benoeming geschiedt door de Tweede Kamer der Staten-Generaal op basis

van een aanbeveling van ten minste drie personen, die de leden van de CANO in gezamenlijk overleg opstellen. De aanbeveling van CANO is en blijft vertrouwelijk. De namen van de kandidaten die door de Benoemingscommissie Nationale ombudsman voor benoeming voorgedragen, worden openbaar gemaakt. Het is ook mogelijk dat één kandidaat voor benoeming wordt voorgedragen.

Termijn en honorering

De benoeming geschiedt voor de duur van 6 (zes) jaar (ingevolge artikel 3 Wet Nationale ombudsman ontslaat de Tweede Kamer de ombudsman met ingang van de eerstvolgende maand na die waarin deze de zeventigjarige leeftijd bereikt). De honorering bedraagt € 15.158,52 bruto per maand.

Informatie

Belangstellenden kunnen telefonisch informatie over de procedure opvragen bij de griffier van de vaste commissie voor Binnenlandse Zaken van de Tweede Kamer, de heer Honsbeek, telefoon 070–318 2071 of e-mail cie.biza@tweedekamer.nl

Informatie over de Nationale ombudsman is ook verkrijgbaar via www.nationaleombudsman.nl. Inlichtingen over de functie kunnen worden ingewonnen bij de voorzitter van de Benoemingscommissie Nationale ombudsman van de Tweede Kamer, de heer Kisteman via a.kisteman@tweedekamer.nl

Sollicitaties

Een onderzoek naar antecedenten maakt onderdeel uit van de procedure. Sollicitaties dienen uiterlijk 22 oktober 2026 in het bezit te zijn van de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, Postbus 20018, 2500 EA ’s-Gravenhage. Een uitvoerige levensbeschrijving wordt op prijs gesteld. De brieven aan de Voorzitter dienen op de enveloppe de aanduiding «Nationale ombudsman» te bevatten, deze zullen na ontvangst per ommegaande worden doorgeleid naar de Commissie van Aanbeveling Nationale ombudsman. Sollicitaties kunnen, ook uiterlijk 22 oktober 2026, direct aan de Commissie worden toegestuurd, middels het mailadres vice-president@raadvanstate.nl